

Tortosa

PRENSA
TORTOSA

ANY II - NÚM. 13

PERIÒDIC INDEPENDENT D'INFORMACIÓ LOCAL

ABRIL, 1984

PRIMAVERA GENTIL

ROSSINYOL DE PRIMAVERA
JA POTS COMENÇAR A CANTAR
PERQUE M'HAN DIT QUE JA HI HA
PER CIUTAT, QUALQUE CIRERA

Qui no ha sentit el formidable concert dels aucellons dins ses vergunyes, just suabans de venir la fosca, pel mes de maig, no sap ben bé què és i què representa la primavera.

Pomeres amb les flors multicolors contrastant totes les gammes del verd. Pererès florides, nispreros i cirerers mostrant el fruit generós a punt de madurar. Encara queda qualche taronja posant la taca de groc i, abaix, la ubèrrima sanitat dels sembrats i hortalisses, banyades enguany molt sovint per la pluja abrilenca.

Les abelles van a retir, i la mel de caramutxa es mesclarà dins la "caera" amb la que xuclaran dels milers d'arbres fruiters que mostren les seves gales com núvies primerenques.

Núvols alts, que no basten per a tacar un cel blau, creuat per milions d'oronelles xiscladores, i per dins les branques del verger florit la mèrlera i el verderol amb el contrapunt del veí pinar, on hi canten els tudons i les tórteres, sumant-se a tota l'altra fauna canora.

I a dios el cor l'esperança. Ha estat Pasqua i ve l'estiu. Fora el fred i els costipats.

Moixos novells, i cans a lloure cercant parella per tal de complir l'ordre ancestral de perpetuar cada raça.

L'ordre que brolla delitós dins la sang de tota cosa vivent, continuant l'evolució meravellosa que

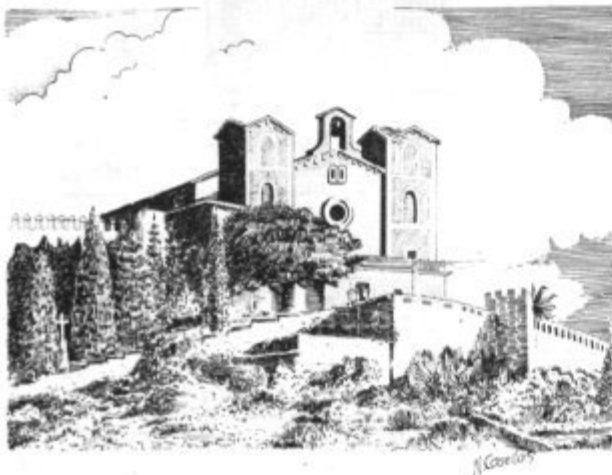

Darwin va colombrar i que tingué principi dins el grandióis buit de l'Univers, fent de la Terra el lloc on es congrià quant l'atzar creava, d'ací i d'allà.

Bé, l'atzar és aquest Déu real que no s'assembla a cap dels que

creen els homes, i que, amb una ordre senzilla, féu néixer tota aquesta força vital que mos empenyam a destruir per no obeir aquesta cosa tan explícita que diu: "Estimau-vos els uns als altres".

Cada any per Setmana Santa solen comparèixer, tot amb u, oronelles i turistes a la nostra comarca, s'ensuma ja l'estiu i l'engranatge hoteler es va posant en funcionament. Malgrat la crisi econòmica, l'atur i la inseguretat ciutadana, roï seguit d'autobusos replets d'estrangers ansiosos de sol i naturalesa, passen a través de la vila i enfilen cap a Cala Ratjada, lluny dels maldecaps de la feina, de les fredors de la seva terra i de la foscor d'un pis humit. El canvi de moneda, els

pagaments a termes i els "forfaits" els ajuden a sortir del pas. Cal recuperar les perdudes forces i tonificar els nervis i uns dies d'esbarjo els deixaran com a nous. Els nostres veïns ocupats en l'hostaleria acudirán als hotels, a les botigues o als bars de la costa tornant manejar doblers de bell nou. En el temps que correm, de dificultats econòmiques ens conformam amb poc, sols tirar a viure i prou. Potser pequem de conformistes, postura que s'adiu amb el nostre caràcter individualista i amb la, un tant esquivada vocació empresarial dels artanencs. Cert és que algunes de les fortunes que s'amuntegaren al poble es fonamentaren mig a mig entre el risc i l'esforç del treball per terres americanes, però això fou en un temps llunyedà. El negoci turístic té molt d'aventurer, i culturalment no encaixa amb els nostres condicionants. De poc ens ha servit —econòmicament parlant—, comptar amb el museu, el talaiot, l'encisador emmurallat, els esbarts de balladors, un barbacoa, sales d'exposicions i artistes de fama, surran d'uns camins farcits de vianants que omplen les platges i les coves i, tret de qualcun que fa la torniola

per la vila, com en la pel·lícula "Bienvenido Mr. Marshall", solen passar de llarg.

No han mancat somniadors que han projectat al·lucnants muntatges de so i llum, quimèriques representacions històriques pels planells de Sant Salvador i altres fantasiosos objectius que mai no es convertiren en realitat. I és que, el món se'n riu dels il·lusos. Ja ho diu en Pep Melià a "Los Mallorquines": "El pionero es siempre una criatura propicia para la chanza (...) en nuestro país la gente se "deshacia" de risa cuando un puñado de insensatos quisieron instalar el primer ferrocarril isleño", com també s'enriqueren els cappares del turisme, del pastor de cabres César Ritz quan, picat de la dèria hotelera, s'aficà en negocis d'hotels i, a la seva mort, la cadena Ritz era la de més fama mundial; i del venedor ambulat de bíblies Thomas Cook, fundador de la Wagon Lits Cook que establí més de 400 agències arreu del món, i fins i tot del mateix Melià fundador dels Viatges del seu nom, que als començos del "boom" conduïa tramvies per València. Ara bé, cal reconèixer que el moment actual no és el més propici. Els estrangers que freqüenten la nostra zona no semblen sentir-se atrets per les qüestions culturals, sinó tan sols per les platges, el sol i les discoteques. Tal vegada no se'ls ha sabut conscienciar degudament i, per tant, no n'hem tret el profit que de la nostra situació, calia esperar. Hem estat un poc remissos a l'hora d'estudiar les possibilitats d'un sistema de mercat, en la de donar sortida als nostres productes manufacturats o agrícoles, en la de crear una indústria de suport que, sense afanys de riquesa, ocupàs un sector de la població. El que sí hem fet de primera i cal anotar-ho, és dotar el poble d'unes institucions d'ensenyança insuperables per preparar l'esdevenidor dels nostres fills, gràcies a un escollit floret de bons artanencs, i així la joventut que puja, pugui enfrontar-se amb garanties als problemes que presenten les noves estructures socials perquè quan estiguin a la plena, no manqui qui intenti dur a terme alguna de les cabòries de la generació actual.

artà

Año 2 - N.º 13 - Abril 1984

Colaboradores:

GABRIEL GENOVART
PLANAS SANMARTÍ
JOSEP MELIÀ
JOAN REUS (Fotografia)
MARGARIDA SIQUER
NICOLAU CASELLAS
BONET DE SES PIPES
MACIÀ RIERA
GREGORI MATEU
SANTIAGO PERELLÓ
BERNARDO COMAS
ANTONI GINARD CANTÓ
JOAN SARD I PUJADAS
JAIME MASSANET
J. MASCARÓ PASSARIUS

Coordinación:

SERAFÍ GUISCAFRÈ I
JOAN ESCANELLAS I LLINÀS

IMPRENTA POLITÉCNICA
Troncoso, 3. Teléfono 21 26 60
Palma de Mallorca
Depósito Legal P. M. 203-1983

GLOSES IL·LUSTRADES D'EN TONI BUTLER

Si anau a S'Ajuntament
quan ja sou a dins la Sala
veureu, abaix de s'escala,
un sofà ben macilent.
Viure així no està content
vol anar vestit de gala.

"Es seient passat per ull
que de gent que s'hi ha asseguda
ja tenc sa tela rompuda
que me retireu ja vull".
"Molt cansat amb tant de trui
s'energia som perduda".

Tants d'albitres com pagam
podeu dur-lo en es carnatge,
no mos 'grada tal imatge,
de veres ho demanam.
Quan de prop el mos miram
'cabam per perdre es coratge.

Ell qui plora i lamenta
quan es veu tan enfonsat;
"sabeu que estic d'esbucat,
curar-me nigü ho intenta".
"Sa fatxa la tenc dolenta
i es retiro no m'han dat".

LA TERRA TREPITJADA

Haviem viscut al carrer de General Aranda número 17. Enllà a on avui és Can Garameu. En aquella casa vaig néixer jo un dia de Sant Josep glacial. No ho dic per pròpia remembrança. Els homes, diu Reich, sempre troben fred el món exterior. Aposta ploreu. Es millor viure dins el ventre matern.

La meva mare, que paria per primer cop, ho recorda encara amb horror. Supòs que hi posa una mica de fantasia. La tia Maria Mayrata, casada amb el meu oncle Miquel Melià, i que fou comare d'Artà i que degué ésser la primera dona que em posà mà a damunt, també parla d'aquell horrible fred josepí. Jo n'he perdut tota la memòria. Com de tantes coses.

Viure en el barri del Convent, al costat mateix del pontarró, equival a viure a l'aigovés d'Artà. Es tal com romandre damunt l'espinna dorsal de la vila. Una vegada, a les Muntanyes Rocoses, prop de Denver, m'ensenyaren el punt on es produeix la divisió continental. Una gota de pluja caiguda a la

dreta de l'espectador rodola cap a l'Atlàntic. Si cau a l'esquerra, rodola cap al Pacífic. Amb el Pontarró venia a succeir el mateix. Només que a l'inversa. La capamunta de la dreta duia cap al Convent. La de l'esquerra cap a la Parròquia.

I sols aquell pujar i davallar costes, a l'escala d'un al·lot pucer, que és l'exacta, amb un sentit del temps que convertia cada excursió en un viatge envers l'infinit, pot donar la dimensió exacta dels pobles. Això de colcar sempre, i no fer els camins a cama, és una altra cosa. Permet veure paisatges i llocs. Però la terra pròpia s'ha de trepitjar. Només allò que hom trepitja ressona com una pàtria.

Avui, per ventura, hi ha gent que pensa que els records estan fets de grans sensacions. Amb els meus ocorre tot el contrari. Jo només record coses mínimes, un toc de campanes, una veu, una olor agradable d'esclata-sangs torrats o d'una caldera de matances. No m'ha quedat res més, dels temps viscuts, que una rialla amiga, sonora o tímida, o una llàgrima mig dissimulada.

Bé. Es a dir... M'ha quedat la còrpora i la vida. La voluntat d'anar fent. El camí de carro que és l'existència. D'aquella vida començada al carrer de General Aranda un dia de Sant Josep molt fred i fosc. A la matinada.

El Pati de Can Garameu, la casa on va néixer en Josep Melià.

JOSEP MELIÀ

SEMPRE PLOU
QUAN NO HI
HA ESCOLA

(Records
dispersos)

ENTRELLA

PANADES I ROBIOLS

Record, de quan era petit, com en les gojoses festes de Pasqua, mai no faltaven a la taula de casa nostra, les panades i els robiols. Eren com la significació més casolana de l'arribada de les florides festes primaverals.

Durant tota la quaresma, el menjar posat a la taula era ben prim, no per circumstàncies penitencials pròpies del temps litúrgic, sinó perquè l'època era prou difícil i la manca d'abundor a la taula era norma de la majoria de la gent.

La meva mare feia unes panades grosses, morenes, de pasta ben fina, plenes de carn de conill o de xot, coronades amb unes gracioses puntetes i que romanien amagades fins el dia de Pasqua dematí. Ja abans, la boca s'havia fet aigua amb l'oloreta del fumet que sortia del forn i omplia de bon gust tota la casa.

Les panades ens donaven l'oportunitat de treure la panxa de mal any. Eren com el símbol de l'explosió de l'alegria lluminosa que arribava pertot arreu, després de la fosca d'una llarga corema.

Record els dies de la Pasqua florida per l'hermosura dels lliris, dels bellveures, dels llevamans, de les begònies, del brull de color blanc, des violers, dels clavells de mil colors, de l'eura ben verda, del so plaent de des campanes, de les primeres solellades, dels agosarats banys a la platja o de les excursions a la muntanya per acabar de menjar les darreres panades i robiols que encara quedaven a casa nostra.

La Pasqua era una gran festa, el començament de l'època de les primeres comunions, l'hora d'obrir de pinte en ample les portes de la primera caloretta, l'ocasió adient de reviuir la joia fresca d'ésser creients ressuscitats a una nova vida. No era tan sols una alegria exterior, social, emmidonada; era la respiració fonda d'unes persones que fruien dels esdeveniments, de les festes i de la unió de les famílies.

Els robiols, variats, dolços, blancs, suaus, plens de cabells d'àngel o de confitura, eren la temptació gairebé irresistible que se'ns oferia per a omplir i satisfer la nostra llepolia. ¡I què ho eren de bons! A qualsevol hora queien bé dins la nostra golosa boca: enmig de la suada dels jocs en el carrer, a l'arribada d'escola, o després d'un dinar no gaire suculent.

Ara tenim de tot i en tot moment. Ens sentim tips de massa coses i no sabem apreciar degudament el saborino dels costums gastronòmics de la nostra contrada. Caldria renovar el caire emocional i fantasiós de tants de ritus populars que, ara mateix, s'han tornat massa materialistes.

Les panades i els robiols eren com una mostra encertada de la festa, de l'esperit de família, de la joia de viure, de les ganes de compartir la ventura de ser poble. La vida no era jamai avorrida sinó una experiència vitalista i gojosa, farcida de novetats.

GREGORI MATEU ESTARELLES

ELS REFRANYS ARTANENCS

p'En LAU

III i final

Amb aquest tercer comentari enlestirem, per ara, el treball.

D'entre els condicionants que afavoreixen o dificulten la difusió dels refranys s'ha de tenir en compte el de la rima que, en el cas del "Tant tenen ses llebres d'Artà com ses de Capdepera: totes tenen s'oreia negra", pens que li ha estat poc favorable. Aquí a Mallorca pronunciam en general la primera "e" de llebre, tancada i, la de "negra" oberta, per tant no s'avenen, fet que no succeeix al català occidental, detall molt significatiu per comptes d'estudiar la seva procedència.

En un primer recull deixarem anotat el "Ja l'ha feta com en Parreta" pels Parretes del nostre poble (temps enrere n'hi havia al carrer de s'Hort). Ara bé, escodrintant una mica, he pogut saber que aquesta dita fa al·lusió a un antic glosador de Sineu amb fama de malparlant; així que, quan als glosats que es feien amb motiu de qualche festa, si en sortia alguna de grossera, la gent solia dir el: "Ja l'ha feta com en Parreta". De Felanitx he recollit una segona part, la de "... que se cagà dins s'olleta". No obstant això, hi ha altres versions que asseguren que "la" va deixar dins un calçetí i donant-li voltes l'escampà pel sòtil i per les parets.

Per les raons sovint esmentades, el "Cadascú amb ses seves i en Pelat amb ses senaies" queda també anotat, encara que no ens afecti tant de prop com el "Com Na Maria de Son Catiu, que un cop plora i s'altre riu", tot referint-se a una persona de caràcter canviant, molt acostat al català de "Com la muller de la perdiu..." on topam de bell nou amb la qüestió de la rima. Aquest -riu el feim lligar amb el Son Catiu i, com Na Maria de Son Catiu seria un personatge vivent de carn i os, ve't-aquí el localisme.

Per Artà tenim Colls i Ribots. També hi ha les dites de: "Cadascú a ca-seva i ets assotats a can Coll" (dit entre nosaltres: "... i es cans a can Coll") i el "Qui mana a can Ribot, son para a s'al·lot" amb la variant "... l'amo o es porc", que posam sols per fer referència a noms que abunden a la vila.

Considerant esgotat de moment l'assumpte dels refranys, passem al dels modismes, locucions, expressions, etc., i podríem començar amb el que ens converteix a tots, rics i pobres, en propietaris potencials d'un cert patrimoni que ningú desitja posseir, i és el de "Tenir set pams a Son Curt", que de set ciutadans el tendríem a Son Tril·lo i de ser solterics a "Son Tilo", llocs d'on en "fugim com de la pesta", expressió que juntament amb la de "mal te/me toc pesta" s'arrelarien dins la contrada amb motiu de la que patírem l'any 1820 provocant la mort de 1.362 avantpassats nostres, fet que quan es recorda fa sospirar les nostres padrines amb un "ai, Mare-de-deueta de Sant Salvador" ben artanenc. Amb sentit ben oposat sentim adesiara qualche frase on es fa al·lusió als calçons o als coloms d'es frare Pere, sense tenir res a veure ni amb els calçons ni amb els esmentats coloms. Ja m'enteneu.

La gent d'una certa edat recordarà amb enyor aquelles representacions que donaven al teatret de Can Mas, els membres de la Congregació Mariana (de Don Pep Jordana) situat just darrera l'Ajuntament. Una de les més populars, sobretot entre la gent menuda, era la del Rei Herodes i

se'n sabien de memòria fragments i tot, en especial el que diu: "El Rei Herodes s'enrabià / perquè el Bon Jesús és nat,... etc.". Els pares i padrins, mentre la recitaven als petits, els feien moure les mans tot imitant el Rei enfadat. De l'obreta és igualment el "Escriu que poc t'importa" i el "Què te pareix, Secretari?", estrofa inicial del

"Què te pareix Secretari,
que hi puc anar confiat
amb so poble tot alçat,
en favor des meu contrari?"

Una altra expressió viva fins fa poc fou la d'estar "més gras que en Rotxet", per aquell bon home panxarrut que tenia botiga parada on avui la té en Bernat

Altre personatge popular de qui se'n conten moltes passes passades va ser l'amo En Sion o Melsion de Sa Granja, nom que s'ha pronunciat a voltes amb to admiratiu, com el "Ca Berret!", que no és just nostre, i el "Son Durí" utilitzat en el joc de doble sentit.

Quan sentim a dir: "Se pensa ser de Cas Marquès" o el "Ni si fos de cas Marquès", pensam instintivament amb els del casal de Cas Marquès de Bellpuig, tan arrelats al nostre poble. De l'alta noblesa mallorquina.

I ja per finalitzar, tal volta n'hauríem d'haver cercat que tenguessin connotacions amb la nostra indústria tan artanenca de les senalletes, però, a dir veritat, no n'hem trobats de representatius. Alguns ens han proposat publicar el de "posar amb so cap dins s'ensofrador" amb que ens amenaçaven les nostres padrines ni no fèiem bonda quan érem petits, o el "no serveixes ni per fer espurgins", o el "val menos que un manat d'espurgins", expressions molt de caire individualista. També podríem espigolar un poc més per entre les coses que fan referència a les nostres institucions: els elements sobresortits com són el Puig del Pare, en Ferrutx, les Coves, el talaïot, i altres d'on en podria sortir-ne qualcun, cosa que farem amb el temps.

A darrera hora el bon amic Pere Ginard "carter" ens forneix un nou afegitó del que esmentarem al número anterior; el referit al dimoni, quan diu: "A Petra s'hi va retre i a Artà s'hi va quedar". Queda registrada l'observació.

ARTAnencs

NCF

NOM: GABRIEL TOUS AMOROS.

Malnom: De Sa Jordana

Edat: 64 anys

Ocupació: Jubilat de l'I.N.P.

Altres dedicacions: Gestor Administratiu, Assessor fiscal, etc.

Aficions: Llegir i el mar

Adreça: C/. Media Luna, 7. S. Agustí, i Campaner, 5A, de Palma, el despatx.

Casat amb: Maria Antònia March Oliver

Fills: 7

Relació amb el poble: Frequent.

En Gabriel ingressà a l'I.N.P. el 1940 i es va jubilar voluntàriament amb categoria de "Jefe d'Administració de 1.ª en cumplir els 60 anys. El 1971 fou elegit Procurador a Corts. Es Diplomà en temes polítics i de funcionariat i ha ocupat els càrrecs de Delegat Provincial de les Associacions de la família, el de Tinent Batle de Cultura i Esports de Palma, entre altres. Com a Delegat Provincial del Ministeri d'Educació i Ciència féu reintegrar l'ensenyament del B.U.P. al nostre poble, quan ja s'havia suprimit, fet que mai no li podem agrair com pertoca. Entre les nombroses medalles concedides hi figuren les d'Alfonso X el Sabio (Orden Civil y Gran Cruz) Qualque dia, amb més espai, tornarem a parlar d'En Gabriel.

Gracies a ell tenim Formació Professional.

NOM: JOSEP MELIA.

Malnom: De Ca's Secretari.

Edat: 44 anys

Ocupació: Advocat.

Altres dedicacions:...

Aficions: Llegir, escriure i parlar amb la gent.

Adreça: El seu bufet: Alcalde Francisco Rover, 1. Palma.

Casat amb: Maria Antònia Ques.

Fills: 3 (Joan, M.ª Teresa i Josep) de 19, 15 9 12 anys respect.

Relació amb el poble: Eterna.

Presentar el "curriculum" d'aquests personatges nostres tan populars és tornar a recordar el que tots sabem. Resumir-ho és un pecat. Dins l'ésser d'En Pep hi ha vivències de Professor d'Universitat, de funcionari, de periodista, de conferenciant, de missèr, d'escriptor, de polític i, parem de comptar que no acabariem. Ha destacat en tot. Com a periodista fou col·laborador en nòmina dels millors diaris i revistes nacionals, director de "Diario de Barcelona". Comentarista i cap de programes de la T.V.E. Com a escriptor ha publicat llibres d'assaig, d'història, de creació. Com a polític ho fou tot: Procurador, Subsecretari, Governador General de Catalunya...

Gràcies a ell gaudim d'un Institut, d'un Sant Salvador enllumenat, d'una rotativa, etc.

LA RADIESTESIA ES EL ARTE CIENCIA para descubrir las hondas nocivas

Una tarde de otoño, mantuvimos una pequeña charla con mis hijos respecto a un viejo edificio abandonado en estado de ruinas el cual habían bautizado con el nombre el castillo de las brujas. El hijo más pequeño, que cuenta actualmente 8 años de edad, me pidió que fuéramos a verlo, porque él no lo había visto nunca, y, por su interés e insistencia, decidí acompañarle para poder comprobar si realmente existía allí algo de extraño o paranormal.

Cogimos el coche y después de varios kilómetros, llegamos a la montaña, en la cual había dicho edificio; dejamos el coche en la orilla de la carretera y nos adentramos por el terreno plantado de arbolado, y se notaban las huellas del paso de algún tractor agrícola y muchas huellas de ovejas; al rato de caminar divisamos frente a nosotros el baluarte del edificio en ruinas; se notaba de lejos que tenía muchos años; a medida que llegábamos pude comprobar que realmente era bastante viejo, pues sus paredes estaban construídas de piedras y fango y una capa superficial de cal; el techo del edificio ya se había desprendido, pero quedaba una escalinata en mal estado, y decidimos trepar por ella hasta el tejado; subimos a la primera planta, en la cual había una vivienda solamente con sus tabiques en pie y seguimos trepando hasta llegar al tejado, donde se divisa una gran panorámica. Una de las cosas que me llamó la atención fue la cantidad de agua estancada en forma de lago de un color negro azul, con mucha vegetación por sus extremos. Después de hacer algunas fotografías del panorama, cogimos la escalinata y volvimos a bajar hasta el patio del castillo, y me puse a explorarlo con mi péndulo, a recorrer todos los departamentos del edificio con péndulo

en la mano, para comprobar si en el edificio había hondas nocivas; pues me acuerdo que, cuando yo era pequeño que tendría de diez a doce años, me contaron que en dicha casa no vivía nadie, porque era "mal sana", y que todos los que habitaban en ella se veían atacados por enfermedades febriles y de otra índole. Han pasado muchos años y la casa sigue allí en las mismas condiciones, abandonada y en ruinas. Voy a ser breve. Mi hijo me dijo: Papá, puedo tirar el bastón, pues no he visto ningún fantasma". Yo le contesté: "Hijo mío, el fantasma que esperabas ver aún está aquí, pero no está en la casa, está por debajo de la casa y se filtra por los pisos hasta salir por el tejado, pues aquí hay radiaciones nocivas muy fuertes, las cuales perturbarán la salud de sus moradores, y seguirán aquí por muchos años más, perturbando la existencia del que quiera de nuevo vivir aquí". "Papá ¿Y tú cómo sabes todo esto? "Tú también practicando la radiestesia, llegarás a comprenderlo cuando seas mayor". "Papá, ¿puedes contarme sobre la nocividad en las plantas y árboles?" "Otro día te lo explicaré".

MIQUEL MOREY

PETITES HISTÒRIES DE'S SAULONAR

SA BARCA DEL BOU

INTRODUCCIÓ

Des que havien tornat a embarcar es rojos, es quatre de Setembre del trenta-sis posaren milicians per guardar ses costes.

Jo era un d'ells.

Preparàvem sa senalleta i partíem cap a Aubarca per a passar-nos-hi dos dies. Vetlàvem fent tornos dia i nit, si bé quan ja preguérem confiança ho fèiem de damunt penyes provant ses oblades si teniem puu i hi havia sabonera a la mar. Cada horabaixa passaven es bous d'Alcúdia cap a la dreta i es de Cala Rajada cap a Formentor.

Solien creuar-se davant es faralló i noltros vèiem com damunt coberta se saludaven es falangistes que guardaven ses costes de dins la mar.

Un dia i un altra, quasi ja no els fèiem cas en es bous que, a estones tiraven ses xarxes enc que ho tinguessin prohibit per sa Comandància de Marina.

Un dia, pels voltants de tots Sants, quan sa blavor de la mar s'era tornada bruta, vetlava a mitja nit.

Era clara i fosca al mateix temps. No hi havia lluna i com que aquell capvespre havia plogut ets estels par que il·luminassin sa volta de cel que penjava per damunt es bram d'aigua de mar que separa de Menorca sa nostra Illa.

En Toni Rai dormia, mentre jo vetlava.

Desiara es veia, dins s'horitzó una lluernia per s'indret on mos queia Ciutadella. A sa matinada passà es bou d'Alcúdia cap a Font Celada, i es renou d'es motor es va perdre una volta doblat es Cap Ferrutx.

Una mica més tard, la de Cala Rajada enfilà es Freu de Sa Mesquida i s'anà perdent per dins es mul de Cala Agulla.

Es picarols de ses cabres d'en Barraca sa sentien llunyedans per sa banda d'es Pi de Sa Romana.

Tot era pau. En Toni Rai roncava. Pareixia mentida que uns homes vetlassin perquè no en vinguessin d'altres que tenien unes altres idees, uns altres símbols, uns altres colors.

Com si tot, idees, símbols i colors no capiguessin dins aquest món nostre, dintre aquesta illa nostra on totes ses races hi trobaren estada còmoda.

De promte, un renou distint de barca de bou se sentí per dins es canal.

S'albirava claredat per dins es llevant. Un puntet negre feia contrast dins sa llum blanca.

Anava a cridar en Toni i es companys que roncaven dins sa caseta.

Però escolt una mica més i es renou se perdia...

Aquella barca del bou que no era ni d'Alcúdia ni de Cala Rajada enfilava tot dret sa boca d'es Port de Ciutadella.

Vaig callar i seguir-la amb sa vista fins que es puntet negre se confongué amb ses penyes de sa vorera.

D'on era aquella barca del bou que s'atrevia a passar tot dret es canal? .

S'aixecà es cabo d'es milicians.

—En Toni Rai ben adormit.

—No m'ha fet falta.

—Hi ha hagut qualche cosa de nou?

—Res—... li contest.

—Vaig a fer quatre cranques per s'arròs de migdia.

—Bé que fas.

En Toni Rai pegà foc a sa pipa i, fent capades, se mira es cabo com si fos un ric maonès.

—Dins mitja hora els crides a tots. Que netejin es redol i tu colga't dues horetas. En Rai no importa, pel que he vist ha dormit a bastament.

Encara no feia una hora que m'havia colgat, es cabo me pega crit.

—Aixeca't. Es Tinent Coronell "quefe" vol parlar amb tu.

Surt a defora, i es Tinent Coronell Ossorio interroga:

—T'has dormit durant sa guàrdia?

Jo me mir en Toni Rai que, pegant bones xuclades a sa pipa, se feia es distret.

—No... no senyor.

—I no heu sentit, ni vist res estrany?

—Res, tinent Coronell.

—Res, diu en Rai, xuclant tot nerviós.

—No, i quan ells ho diuen..., intervé es cabo.

—Es estrany. Es temps no pot ser millor. Calma absoluta. Per Cala Murta i Cala Anguila no han sentit passar es bou d'es Port... I sa barca no ha tornat.

—Res... i, saludant militarment, parteix cap an es cotxe que l'esperava en es revolt d'es pinaró.

El despedim.

—Res has sentit? —me diu es cabo.

—Res —contesta en Toni Rai.

—Putes sagrades! Ja ho sé que tu no has sentit una mosca. Massa donaves fondo. Ara comprenc es renou que m'ha corprès de matinada a trenc d'auba.

Aquell puntet negre era sa barca del bou d'es Port de Manacor que s'ha passat an es rojos de Ciutadella.

Però jo no he vist res.

Pensa si sabien que som amic d'en Mateu Confit es maquinista i d'en Montserrat Fosc, es mariner...

Res he vist. Es vent era terral i per ventura s'en duia es renou cap a Llevant.

En Toni Rai afirmava:

—Res... res hem vist ni sentit.

ES BORNÍ

Continuarà

UNA VALL AL SOL IXENT

El batxiller, ahir i avui

I, a la fi, aquell somni llargament acariciat, de portar endavant el Col·legi Municipal de Batxiller fins a convertir-lo en Institut, es pogué materialitzar. Avui ho pens i em sembla, gairebé, mentida, i més quan evoc la penúria material amb la qual, temps enrera, en aquells anys cinquanta (que foren els meus), cursàrem els nostres estudis aquells al·lots que, a ca-nostra, trobaren que ens havien de donar el batxiller.

Hi he pensat moltes vegades, aquest any, en què circumstancialment, per excés de matrícula a l'Institut, ens hem vist obligats a impartir les classes de dos cursos de tercer de B.U.P. a les vetustes dependències del Centre Social, que va esser la seu, durant els anys cinquanta i seixanta, de l'únic batxillerat que es podia estudiar al poble. Hi he pensat, sí, sovint, amb el mestre Llull, Don Joan Llull Estades, i la seva capacitat pedagògica —en ocasions bastant expeditiva (i no crec que, ben mirat, li quedàs altre remei)— per mantenir a retxa i fer treballar de debò cent i busques d'al·lots, de tots els nivells de primària i dels quatre cursos de Batxiller Elemental (i no n'hi havia cap que perdés el temps!). Li ajudaven, a hores, al mestre Llull, els vicaris joves de torn (que impartien les classes de Llatí), l'amo En Tomeu Sua (esforçat professor de Dibuix), l'amo En Joan Serra, escrivent del Jutjat i admi-

nable professor de Matemàtiques, i na Matilde Tello, una jove mestre de les Escoles Nacionals d'exquisita bellesa i singular sentit pedagògic, que venia una hora diària per donar, d'un cop, totes les classes de Llengua i Literatura dels quatre cursos plegats; suplint, tots aquells professors, a força de voluntat i dedicació, un sens fi de limitacions i de carències materials de tot ordre.

I, després, en arribar el Juny, ens examinàvem a Palma. En un dia o dos plens d'angoixa i a un sol examen per assignatura ens jugàvem, pràcticament a cara o creu, la feina de tot l'any... Tanmateix, però, aquesta era, al cap i a la fi, l'única manera de cursar, en aquells anys, el batxillerat elemental al nostre poble.

Malgrat tot, foren uns anys inoblidables els d'aquell batxiller nostre rural i humil, tan *sui generis*. En aquella segona mitat dels anys cinquanta passaren a Artà, moltes de coses. Per començar, un d'aquells anys, el cinquanta-sis, el del nostre ingrés de batxillerat, va esser l'any gloriós de la neu, la nevada increïble que convertí tres setmanes de febrer en uns dels dies més excitants i feliços de la vida; i asfaltaren també, per aquells anys, quasi tots els carrers de la vila (doncs, fins aleshores, sols n'hi havia hagut un, amb asfalt, i encara només a un tros: la *Carretera nova*, que sempre em vaig pensar que li deien *nova* per això precisament, per aquell tram de carrer llis, sense pedres, ni fang ni bassiots quan plovia); es va aturar de marxar, pels mateixos temps, la Central d'Electricitat de la Plaça Nova, perquè ens arribà el corrent d'Alcúdia, amb la qual cosa el llum no va fer més *la senya* i els homes no se n'hagueren d'anar, manades fetes, dels cafès a casa, per arribar just a temps de colgar-se amb claror elèctrica, ni les dones hagueren d'aplegar pus, corrents corrents, la llatra i els espurgins i la senalleta a mig fer; i varen esser substituïdes per màquines noves aquelles estridents locomotores de carbó i aquells vagons de pel·lícula *de vaqueros*, essent possible, d'aquesta manera, viatjar en ferrocarril sense arribar a destí —encara que només fos a Son Servera— amb els ulls plens de carbonissa, però ja mai més tinguérem la il·lusió d'anar a un tren com aquells dels nostres *westerns*, del diumenges capvespre, en el *cine de prest...* I va arribar a Artà el *cine* en pantalla panoràmica i, a continuació, la meravella del *cinemascope* (que va esser tot un esdeveniment); foren els anys d'esplendor del corredor ciclista Pipeta, *recordman* nacional de l'hora en pista i un caramull de competicions, i els anys

centals del futbolista Piris, porter de primera divisió amb el Granada i màxima glòria de l'esport local; i, en acabar la dècada, començaren a veure's al poble les primeres imatges televisives, a través de les emissions italianes de la RAI, que captàvem amb antenes descomunals, a Ca'n Matemales... Totes aquestes coses notables, i segurament d'altres que no record, passaren en aquesta vila de la vall al sol ixent, en els últims cinquanta, mentres cursàvem el batxiller, en el Centre Social.

Tant com jo mateix recordaran, segurament, tot això que dic, els que foren, aleshores, els meus companys i condeixebles: en Llorenç Gili (arquitecte, avui, a Ciutat), En Toni Nadal (metge a Barcelona), en Joan Carrió (professor d'E.G.B., a Artà), en Jaume Sancho (celador de Son Dureta), en Jaume Riera (Professor de religió, tenc entès, a un Institut de Catalunya) i en Joan Servera (que ens va deixar després de cursar segon, per anar al Seminari, i és avui capellà); amics, tots ells, estimats i lligats per a sempre al record d'un temps i a unes vivències.

El batxiller dels frares franciscans en els anys trenta i quaranta, el del mestre Llull en els cinquanta, el del rector Don Mateu Galmés en els anys seixanta i el Col·legi Municipal que evolucionà, durant la dècada del setanta, de Col·legi Lliure Adoptat a Centre Homologat, per acabar convertint-se en Institut en el curs 1980-81, vet-ací, en esbós, la trajectòria dels estudis de batxillerat a dins Artà. Una trajectòria de molts d'esforços que, en justícia, mereixeria culminar en l'Institut que tenim avui.

He recordat totes aquestes coses quan he tornat, després de molts d'anys, a les dependències del Centre algunes hores a la setmana, mentre esperam la necessària ampliació del nostre Institut, desbordat, des de fa dos anys, per l'afluència d'alumnes. Quan aquesta ampliació s'hagi portat a terme, el que ja és actualment un bell edifici (però que ha quedat petit) serà possiblement un dels instituts més agradosos de Mallorca.

I quan el contempl amb les seves aules espaioses, amb els seus laboratoris, biblioteques, salons d'actes i sales d'audiovisuals, amb els seus gimnasos i pistes esportives adjacents, amb els seus videos i ordenadors, amb el seu claustre de vint-i-cinc professors llicenciats universitaris, catedràtics o agregats la majoria de les seves respectives assignatures, no puc menys d'evocar aquell batxiller nostre, tan precari, dels anys cinquanta, que començarem amb el mestre Llull i acabarem amb Don Mateu Galmés... D'ahir a avui, quina diferència!

I la pregunta que em faig és aquesta: ¿Valoren ara els al·lots, els nostres alumnes, tot el que tenen al seu abast?

GABRIEL GENOVART SERVERA

(Catedràtic de Filosofia de l'IB Llorenç Garcias i Font).

JOAN ALZAMORA JUAN (Es carter)

(Acabament de l'article del Pare Rafel Ginard Bauçà que hem anat publicant)

El pare del galant jove que anava perdut per Na Rebosta, havia nom també Joan Alzamora. Segons pareix, les festejades del fill, embruixat i tocat de mal d'enamorament, eren llargarudes com un filicomís. Els dos enamorats tenien més paraules que un missal i mai s'ho acabaven de dir tot. Allò, si la cançó no ment, exasperava el vell Alzamora:

—L'año En Joan Alzamora,
¿de què anau tan enfadat?
—Sa polla ja ha encetat,
ja en tenim per bona estona!

Na Rebosta descendia de Son Servera. Li deien Aina Maria Nebot. El seu marit Joan Alzamora Esteva va néixer dia 4 d'abril de 1796. Se casaren dia 21 de maig de 1822, i visqueren, de jovençans, en Es Monestir Vei. Després, passaren en Es Rafal d'Es Sant. En Joan Alzamora Esteva morí dia 26 d'abril de 1881.

Na Flor-de-xeixa era germana del robador de Na Rebosta. Representau-vos Na Flor-de-xeixa, rossa, fina i dolça com una coca de Nadal i amb els cabells ondulats, llargs i esponjosos. Resplendia com un retaule daurat. Havia nom Catalina Alzamora Esteva de Can Tonió d'Es Solors. Però això és poc decoratiu. I un glosador, a un moment de vera gràcia poètica, la batejà amb el nom engrescador de Flor-de-xeixa. Un nom com a de llegenda, que valia per una pintura. Na Flor-de-xeixa pot anar amb Na Blancaflor del romanç folklòric, amb Na Flor-de-neu de Canigó i amb N'Estel-d'or de les nostres rondalles. La cançó magnífica a què hem feta referència resa així:

En Es Solors, Flor-de-xeixa,
mengen es pa recolat.
Quan en es forn l'han posat,
fins que és cuit el veuen créixer.

Na Flor-de-xeixa nasqué dia 23 de febrer^o de 1798 i morí dia 2 d'abril de 1885.

Pastada i confitada pels anys, corre, doncs, per les

venes del nostre Joan Alzamora, la sang dels seus antepasats: uns pràctics i treballadors; altres, intel·lectuals i homes de lletres; uns altres somniadors i romàntics. —El pare del nostre amic fou molt afectat de les corregudes de cavalls—. Aquests diversos temperaments i tendències se són combinats i fusionats en el nostre amic, i li han donats molts de caires foguers, i n'han fet un autèntic calaix de sastre.

Al nostre poble, En Joan és estat President del "Centre Instructiu", de l'"Ateneu Artanenc", del "Centre Recreatiu", del "Centre Social" i ho és encara ara del Consell de Vigilància dels "Socorros Mutuos" d'Artà. Representa, des de 1926, la Companyia d'Assegurances "Mare Nostrum". Pertany a la Junta del nostre Museu. Entre i entre, com esport intel·lectual, ha procurat llegir, i sobretot llegir en la nostra llengua, i ha assistit, per mica que li hagi llegut, als actes de cultura organitzats en el nostre poble. ¿Que hi ha hagudes excavacions a Es Talaiot de Son Favara, a Sa Cova d'Es Rafal, a Es Claperot de Ses Païses, a Es Talaiot d'Es Clot Fiol, a Sa Talaieta de Sa Mareta? Doncs, ja podíeu comptar que, un dia o l'altre, hi trobaríeu En Joan.

I com a darrera mostra que En Joan és llèpol de les coses referents a Artà, afegiré que conserva, com un mira'm i no em tocs, un llibre dels teixidors de lli de la nostra vila on hi ha les actes del gremi des de 1712 a 1727. D'aquest llibre, naturalment, En Joan n'està gelós, però sempre i sen se fer-se pregar, l'ha posat a disposició dels amadors de la història.

Bé mereix, me sembla, aquest homenatge un home d'estament humil, un home de la confraria dels treballadors que pot presentar una fulla de servicis tan neta i tan nodrida com En Joan Carter. Ell no és estat un artanenc purament honorari, dels qui mai no ajuden, ni amb una paraula, a res ni a ningú; sinó un artanenc actiu que hi ha posades les mans, s'ha preses molèsties i no ha plant les passes. En Joan Carter si, per una part, s'apropia l'honor d'esser artanenc, ha enaltit, per altra part, el nostre poble.

ARTÀ

por · beco

QUERIDA ABUELITA

Me refiero a la abuelita Mallorca, ya que el destino hizo que mis abuelos —paternos y maternos— me dejaran hace ya muchos años. Los que distan de la primera guerra a la segunda guerra europea.

A lo que iba, querida abuelita de Mallorca, residente en la internacional Cala Ratjada, concretamente a Madò Magdalena Orpí Terrasa, nacida en Capdepera. ¡Cuánta envidia le tengo! No se lo puede imaginar. ¡106 años! ¿Hay quién dé más?. Seguro que en esta medida entran pocos, y uno —yo, especialmente— quisiera hacerle la competencia o por lo menos, en términos deportivos, empatarle y luego nos veríamos las caras con los lanzamientos de penaltis.

Vos me habéis hecho recordar los cálculos que un buen día hice y he llegado a la conclusión siguiente, dejando de lado la regla de tres: si nacisteis en 1878 y estamos en 1984... efectivamente son 106 años; entonces yo, nacido en 1919, yéndome bien las cosas llegaría a los 106 cuando discurriese el año 2.025, o sea, cuando se celebre el centenario de la era de Primo de Rivera. Pero yo he sido más modesto que vos, madò Magdalena, escogí una cifra "capicúa". Un número que siempre ha sido de mi agrado y, ¿por qué no tengo que salirme con la mía? Firmé —y espero que se me acepte la petición— para estar pisando tierra firme durante 101 años ¿Veritat que és un número guapíssim?

Pero llegar a los 101 años tiene una explicación, y es ver cómo visten —vestirán— los peques de un año de edad. De verdad, "madò Magdalena", me hace mucha ilusión el que un buen día, al igual "com vos ha passat a vós" vengan a verme un par de periodistas —mejor un par de periodistas femeninas— y me hagan preguntas. Me dará igual si son indiscretas o algo insinuosas e intentaré por todos los medios darles la debida respuesta y, si alguna siente pasión por el fútbol y me pide cosas de ahora, les recordaré el golazo que marcó el portero José María —al cual, por cierto no conozco— que marcó, repito, en la temporada pasada un gol de puerta a puerta; así como también que el modesto equipo del Artá ganó al gigante del grupo —ex-segunda división— o sea el Constancia de Inca.

Doy por seguro que "vós, madò Magdalena", no podéis pensar la cantidad de gente que ha leído todo lo que se refiere a estos vuestros 106 años recién cumplidos. Ha causado un gran impacto en toda Mallorca. Pero, a pesar de ello, yo tranquilo. La seguiré admirando e intentaré por todos los medios, entienda medios humanos, que tenga a mi alcance —y con la ayuda y estimación de los míos— llegar a los 101, pisar la meta

Magdalena Orpí Terrasa.
Nació el 7 de Febrero de 1878.

señalada o soñada por mí. Ya me falta menos. Vuelvo a emplear la máquina de calcular. Me falta menos que un tercio, concretamente 37 años. ¿Què són 37 anys, padrineta? ¿Veritat que passen volant? 444 meses, también un número bonito y simpático, ¿verdad?

Y en plan generalizado les digo a los lectores de "Artá": Madò Magdalena nació el 7 de Febrero de 1878; era jueves y en el diario de aquel entonces, "El Anunciador Balear", en el apartado que hoy se titula como sucesos, había: En San Lorenzo se descubrieron dos casas en las que se practicaba el juego prohibido; en Pollensa se detuvo a un presunto reo de robo de 4 botones de oro, y en Lluchmayor (así se escribía entonces) a dos reos en un carro que portaba 4 bultos de tabaco. Igual, igualito que ahora, pero... 106 años después.

Y que conste que, si para llegar a la edad que me he fijado de antemano influye el que me tenga que tomar cada día una copita de palo, también me apunto. El cargo lo pueden pasar al amigo Biel Sureda de Comercial Artá. Seguro que, con gusto, también se suma al acto.

**XERRAR BÉ
POC COSTA**

LA NETEDAT

La *netedat* (que no es diu "límpiesia") és la nua clarícia de les coses, suplement teòric de la perfecció i company apropiat de la bellesa. Del llait que motiva en anuncis, sia per la *lluenter* (no pel "brillo") dels mobles o per la *blancor* (no la "blancura") de la roba, deduïm que és un valor rendable. L'aplicam a ordres de natura tan heterogenis com el material (la cara, la roba, la cuina...) o l'aspecte legal (papers *nets*), sense oblidar-nos del lúdic-esportiu (jugar *net*), el moral (*net* de culpes) o l'econòmic (el guany *net* d'una operació o el *net i net* d'un perfecte equilibri de comptes. Generalment fa goig, si no és opressiva. No pot, evidentment, justificar determinats martiris ni alimentar els complexos que la fan odiosa. Entre allò massa pulcre i les coses *oïoses* (no "asqueroses"), Déu ens do l'entremig: la brutor moderada, plaent i còmoda a tothom qui hi sap viure. Una mitja brutor ben entesa demana lloc a l'escala de valors.

De tota manera, la pulcritud o la brutícia són situacions corrents, valorades, apercebudes i, naturalment, comentades. En aquests comentaris, l'idioma s'embruta pel verrim de vocables impurs, i perilla de corroir-se si no feim una prompta bugada.

El mot "límpiesia" —ja s'ha dit— és un barbarisme flagrant. La *netedat* prové de la *neteja*, i, per fer de la llar una copeta d'or, cal *adesar* o *fer dissabte*. Sobra vocabulari per no haver de recórrer a paraules postisses. No importa "límpiar" les sabates; si les *enllustrau* bé, no passeu ànsia: quedaran lluentes. I en no tenir betum o delit de fregar, l'*enllustrador* —o, més pròpiament, l'*enllustrabotes*— vos engirgolarà la feina, amb tanta o més perícia que el malanomenat "límpiabotes".

La vida moderna afavoreix la higiene i l'*endrec* corporal (molts en diuen "asseo"). L'època —no massa enfora— de la proverbial rentada sabatina ha passat a la història. Avui ens ocupam del cos més que de l'ànima. Per això proliferen les *cambres de banys* ("quartos de banys"?) com a peces ineludibles de l'estructura casolana, on abunden matèries sabonoses i estris de bugada: sabó, xampú, pasta de dents o dentífrica, tovallola, *raspall* (no "cepillo"), sense faltar l'*escuraüngles* ("límpiaünyas", per a massa gent), amb la lloable pretensió que trempem els orgues una mica i anem *endiemenjats* o *curiosos* (no diguem "arreglats"), i així la nostra breu estada sigui més sana i afalagadora.

Vius a un "lavado de cerebro" (*rentada de cervell*)! , la tècnica subtil que trabuca el seny de les persones. No tant com escurons, el cervell necessita espolsades. Vegem si se n'adona que la nostra identitat mallorquina passa pel conreu acurat de l'idioma.

JOAN ESCANELLAS I LLINAS

NOTA BIBLIOGRÀFICA

Un altre Gabriel Alomar

Gabriel Alomar i Villalonga, nascut a Palma l'any 1873 i mort a Egipte l'any 1940 fou un escriptor eminent tant en català com en castellà que molts de mallorquins, per distintes causes, no han conegut ni coneixen encara.

Va ser bastants d'anys catedràtic de l'Institut de Ciutat i amb motiu d'això vàrem tenir ocasió de conèixer-lo personalment allà pels anys 1929 i 1930.

El recordam encara amb els seus ulls vius i la seva xalina blava amb rotlos blancs. Les seves explicacions eren clares i penetrants i en elles feia gala sovint de la seva gran erudició en moltes branques del saber humà. Una lliçó de Gramàtica de Gabriel Alomar, posem per cas, no ho era solament d'aquesta matèria: s'estenia també amb freqüència a cercles més amplis, com la Filologia o la Història de la Llengua, demostrant així allò que han repetit molts de deixebles seus, o sia, que l'Institut li venia estret. Gabriel Alomar, més que com a professor d'Institut, haguera fet bon paper com a professor d'Universitat, o com a conferenciant per a gent ben preparada.

Nosaltres no compartíem aleshores, ni compartim encara ara, bona part de les seves idees; però reconeixíem ja llavors, i seguim reconeixent en aquests moments —passats tants d'anys! — la seva gran talla intel·lectual.

L'Ajuntament de Palma ha editat no fa gaire, amb motiu de la proclamació de Fill Il·lustre d'aquest escriptor i amb el títol de *Biel de la Mel* (*Gabriel Alomar*) *OPERA PRIMA*, una sèrie de prosas aparegudes a les pàgines d'*En Figuera* i de *La Roqueta* a la darrera dècada del segle passat, i ha estat per a mi un detall molt interessant constatar, en dites proses, un *altre* Gabriel Alomar, un Gabriel Alomar de caire conservador que podria

fer parella, per exemple, amb Pere d'Alcàntara Penya o amb Maria Antònia Salvà, en aquest sentit. En les proses esmentades no se colombrava encara l'escriptor rebel i heterodox que fou Alomar en plena maduresa. I un altre detall, també interessant: Les rebel·lies —això és un tòpic ja— solen pertànyer a la joventut; els conservadurismes, en canvi, solen ésser propis de l'edat madura. En Gabriel Alomar va succeir tot el contrari. En això i tot fou original, aquest mestre nostre.

En l'obra que comentam (*OPERA PRIMA*) es descriu candorosament el barri de Can Alomar, el campanar de la Seu, el relloige casolà, la nit de les Verges, el Ram i, d'una manera magistral, el porxo ciutadà de casa bona on l'autor, darrera una porta plena de retxilleres i forats, va assaborir la primera besada femenina...

Els textos facsimilats, plens d'allò que avui anomenariem faltes d'ortografia, tenen tot l'encant del nostre romanticisme mallorquí que a finals de segle pegava les darreres alenades.

Jo recomenaria als interessats per la nostra literatura que llegissen detingudament aquesta obreta. S'hi delitaran, és ben segur. I, sobretot, coneixeran un Gabriel Alomar distint del que havíem conegut fins ara.

J. SARD

FOTO COMENTADA

¿Qui ha dit que sa violència dins es camps de futbol és cosa d'ara?

Es natural que veient lo que passà en es darrer Barcelona- Atlètic de Bilbao mos ho creguem.

Però mirau aquest marruell que s'armà a un partit Artà-Sant Llorenç per culpa d'un penalti que era o no era, com ses rondaies de sa Jaia Miquela.

Voldria que us aturàsseu per delectar-vos amb s'escena.

Arbitre i "linerman" ho donen a ses cames, mentre sa Guàrdia Civil ha entrat per a posar ordre.

Es Cabo Rosselló, fa comptes de fotre una cintada i persegueix amb cara de pocs amics en Mateu Villalonga "Raüll". Però, mirau-vos sa cara d'en Mateu. Quina superioritat! Quina rialla més segura! Sap cert que, en quant a ell, és un Rolls, i es cabo Rosselló no arriba a un sis-cents. D'es sargent val més no parlar-ne que, pobre home, just just aguanta s'equilibri.

I en Mateu, somrient, segur, just corr per lo que l'empenyen.

Pareix com aquells cavalls d'es "Rejoneadores", que corren davant es bou i mai se deixen pillar.

Eren altres temps en què sa Censura mai mos hauria deixat publicar aquesta foto on en Mateu mos fa veure sa superioritat d'un home jove, sa i falaguer que amb una marrada en es Cabo Rosselló pareix dir-li:

"Meam si m'agafes".

Avui en Mateu és conserge d'es nostre congrés de Diputats i no necessita córrer davant sa Guàrdia Civil... entre altres coses perquè sa Guàrdia Civil avui no corr darrera ningú.

Els agafa de seguida. Es mal és que prest els tornen a amollar.

Es clar que es qui agafa no es p'es motiu tan "baladí" que tenia per a perseguir en Mateu, que l'únic que volia era fotre una grapada a s'àrbitre.

I meam, que no s'hi fan per això àrbitres? ... Ja ho saben: Ells tenen sa culpa de tot. I si s'escapa qualche clatellada, ells la reben. I és que, entre noltros, mai... mai sa sang sol arribar en es riu.

Entre altres coses, perquè no tenim... rius.

NECROLOGICAS

Falleció en Artà nuestra paisana Doña Ana Lliteras de ochenta y siete años de edad. Muy querida en nuestra población era una de estas mujeres que sacrifican su vida para servir a los

demás. En efecto ella cuidó siempre de su hermano, el reverendo D. Lorenzo Lliteras, historiador local, iniciador de los trabajos que han permitido estudiar nuestra trayectoria desde el siglo trece. Ella le acompañó tanto en su estancia entre nosotros como cuando estubo de ecónomo de la Iglesia de San Nicolás en Palma. A sus familiares nuestro más sentido pésame.

SI PADECES DE

PSORIASIS

LLAMA AL

TELEFONO (923) 25 16 77

DE SALAMANCA

*

GARANTIZAN SU CURACION

Un sol
fi:
Mallorca.

CONSELL
INSULAR
DE MALLORCA

SR. DIRECTOR:

Le dirigimos esta carta con el ruego de que sirva publicarla en el periódico que usted dirige.

Serán únicamente unas pocas palabras, las suficientes para desmentir rotundamente una noticia publicada en LA ULTIMA HORA del día 20 de Febrero pasado en su apartado GENTE, en el que decían que nuestro querido escultor PERE PUJOL nos había regalado todo el equipo sonoro que se precisa para que la agrupación pudiera funcionar a pleno rendimiento.

Efectivamente, esto es lo que prometió delante de un grupo de personas pertenecientes a nuestra Agrupación; prometió pagar este equipo, suponemos que para ayudar al GRUPO. Lo cierto es que nos tuvo convencidos de ello durante algún tiempo.

Sin embargo, e ignoramos por qué, unos días antes de recibir los instrumentos, nos comunicó su decisión de dar por anulada la promesa que nos hizo, quedándonos por lo tanto SIN EL EQUIPO PROMETIDO.

Desconocemos cuál fue el motivo que lo llevó a efectuar tan generoso como falso gesto de caballerosidad.

No obstante, le agradecemos a PERE PUJOL de todo corazón la ayuda moral y material que nos ha prestado durante el tiempo que lleva funcionando nuestra AGRUPACION. Nuestra ilusión es seguir adelante, venciendo todos los contratiempos.

AGRUPACION ESCLAFITS
i CASTANYETES DE ARTA

DEMOGRÀFIQUES

Movimiento natural de población
durante el mes de abril

NACIMIENTOS

Día 1 de abril. Laia Ventayol García, hija de Bartolomé y María Dolores. Predio Son Pastor.

Día 10. Antonio Cruz Carrió, hijo de Manuel y de María. C/. Hostal, 15.

Día 21. Magdalena María Sancho Ginard, hija de Miguel y de Antonia. C/. Ciutat, 61.

Día 22. José Ignacio Cano y Vaquer, hijo de Bonifacio y de Catalina. C/. Grech, 16.

Día 30. Lourdes Genovard y Ginard, hija de Jaime y de Isabel. C/. 31 de Març, 60.

MATRIMONIOS

Día 14 de abril. Víctor Meca Saez con Magdalena Picó Ginard. Son Servera.

Día 18. Miguel Moll Salas con Beatriz Gili Ferrer. C/. Oasis.

Día 22. Joan Baltasar Bonnín y Moyá con María Antonia Esteve y Lliteras. Capdepera.

DEFUNCIONES

Día 3 de abril. Ana Lliteras Lliteras. a)Nonga, 86 años de edad. C/. Parroquia, 5.

Día 7. Margarita Bonnín Aguiló, a) Coloma Rotja. 83 años de edad. C/. Major, 53.

Día 16. Margarita Sancho Cantallops, a) Corpa. 94 años de edad. C/. Pitxol, 3.

Día 19. Catalina Cerdá Riera, a) Pipa. 68 años de edad. C/. Pep Not, 13.

Día 25. Juan Gili Fa, a) Peu. 77 años de edad. C/. Blanquers, 10.

tot i més

ISRAEL SANCHEZ

Hemos recibido una atenta carta de D. Antonio Burguera, portavoz para la prensa forana de la Hermandad de donantes de sangre. En Artà la Hermandad cuenta con 394 donantes que proporcionalmente a los habitantes es el número más alto comparado con cualquier otra población mallorquina. Lo que dice del gran corazón de nuestras gentes i de la ímproba y callada labor de Israel Sánchez, vocal de Artà en la Junta Rectora de la Hermandad.

En nuestro Cementerio ha sido instalada una cámara frigorífica para conservación de cadáveres. Lo que ocurre es que ahora falta implantar corriente eléctrica suficiente para su funcionamiento. Tocau fusta!

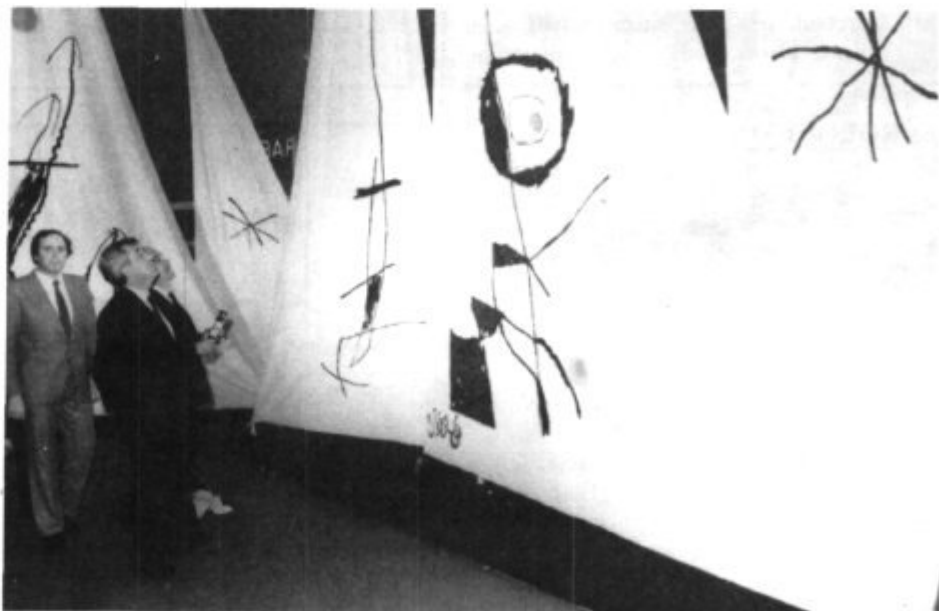
Se han iniciado las tan necesarias obras de la carretera Artà-Capdepera. Por el nuevo trazado que ya se adivina con el levantamiento de tierras nos damos cuenta de que se ahorrarán unos kilómetros con una carretera prácticamente recta. Ara si que farà bon anar d'estrangeres per devers Cala Rajada!

JUMA es un nuevo establecimiento de artículos deportivos que han instalado Juan Gayà y Margarita Mezquida. La tienda está puesta con un gusto exquisito. Son muchos los jóvenes que adquieren allí sus indumentarias y elementos deportivos. Les deseamos mucho éxito. Qui no jugarà a tenis o petanca, serà perquè no voldrà!

Los equipos del AVANCE de infantiles y alevines junto a familiares se desplazan este fin de semana a Barcelona para hacer turismo y jugar partidos amistosos con el F.C. Barcelona y Teatinos. Al-lots alerta a tornar amb una panera!

FIRMAT EL CONVENI ENTRE LA COMUNITAT AUTONOMA I "SA NOSTRA" PER FRENAR LA DAVALLADA DE PREUS DEL RAMAT PORQUI.

(14-II-1984) El passat dia 13 tingué lloc l'acte de la firma del conveni entre la Comunitat Autònoma de Balears i "Sa Nostra", segons acord pres en el Consell de Govern celebrat el passat dia 9. Aquest conveni té per finalitat frenar la davallada de preus del ramat porquí en el mercat Balear, posant a disposició dels ramaders un total de 34 milions de pessetes en crèdits a un 8,50/o de interès, per tal de retirar del mercat una xifra aproximada a 1.500 porcs, quantitat que s'estima que produeix l'excés d'oferta actual.

Aquestes son "Les Velles de Miró" que foren exposades a la Mostra Nàutica de Barcelona, que aquests dies estan a Sa Llotja i que recorreran un bon grapat de ciutats d'arreu del món portant un missatge del poble Balear.